

از زنجان آقایانیکه نمایندگی ایشانرا تصویب میکنند قیام نمایند .

(اغلب قیام نموده نمایندگی ایشان تصویب و راپورت شعبه ۶ راجع بنمایندگی آقای صدرالاسلام بمضمون ذیل قرائت شد)

شعبه ۶ عصر دوشنبه ۲۷ شهر رمضان المبارک مجدداً منعقد شد در موضوع اعتبار نامه آقای صدرالاسلام نماینده خمسہ تجدید نظر نموده اشکالی که در باره امضای مشیرالمالک که در ذیل اعتبارنامه مزبوره مهر و امضاء نموده داشته یعنی رسمیت مشارالیه معلوم نبود بملاحظه دوسیه انتخابات خمسہ که از وزارت جلیله داخله رسیده بود رفع اشکال گشته و معلوم شد که مشارالیه از طرف جناب آصف الدوله بسمت نیابت حکومت یافته و صورت مجلس و انتخابات خمسہ اخیراً در زمان نیابت حکومت ایشان خاتمه یافته لهذا اعتبارنامه و صورت مجلس بمهر و امضای ایشان است و اشکالات دیگر چون مضر بانتخابات آقای صدرالاسلام نبوده و شکایتی هم در انتخاب ایشان نریده مع هذا شعبه شش انتخاب آقای صدرالاسلام را که با کثرت ۹۱۸ رأی در خمسہ انتخاب شده اند با کثرت آراء شعبه صحیح و معتبر میدانند

رئیس - در این خصوص ایرادی هست یا نیست؟ آقای شریف العلماء در جلسه قبل مخالفت کردند حالاً هم مخالف هستند؟

شریف العلماء - چون بنده جزو شعبه ۶ بودم و رسیدگی شعبه را ناقص می دانستم از اینجهت مخالفت کردم و بعد از اینکه دوسیه این کار را ملاحظه کردم و شعبه هم تصویب کرد دیگر مخالفتی ندارم .

رئیس - حالا که دیگر مخالفی نیست رأی میگیریم بوکالت آقای صدرالاسلام از زنجان آقایانی که وکالت ایشان را تصویب می کنند قیام نمایند .

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد شروع میکنیم بشوراول بقیه قانون مستقلات از ماده (۸)

(ماده مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)
ماده ۸ - هر يك از مستقلات مذکوره که بیش از ۳ ماه مسلوب المنفعه بماند مالیات مدتی که مسلوب المنفعه بوده است باو تخفیف داده میشود

حاج شیخ محمد حسن گروس - مبنای مدار وضع مالیات مستقلات از جهه عایدی داشتن مستقلات بوده و در واقع شرط وضع مالیات بر مستقلات عایدی داشتن مالک است و در اینجا مرقوم شده (هر يك از مستقلات مذکوره که بیش از ۳ ماه مسلوب المنفعه بماند مالیات مدتی که مسلوب المنفعه بوده است باو تخفیف داده میشود) بنده عرض میکنم بعد از آنکه مستقل مسلوب المنفعه باشد موضوعی از برای مالیات نمایند تا اینکه يك منت بی چینی بر مالک آن گذاشته شود و تا وقتیکه مسلوب المنفعه است مالیات آن تخفیف داده شود و آنرا از مالیات معاف بدارند و از طرف دیگر اگر چنانچه مستقلی ۳ ماه یا کمتر از ۳ ماه مسلوب المنفعه بماند بموجب این ماده باید مالیات از آن گرفته شود بنده عرض میکنم صاحب مستقلی که بواسطه مسلوب المنفعه بودن آن مستقل چیزی باو نرسیده است چطور میتواند مالیات چیزی

میخواهند قبول کنند و الاصراری ندارم .

رئیس - رای میگیریم در قابل توجه بودن پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که این پیشنهادرا قابل توجه میدانند قیام نمایند .
(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد - اگر مخالفی نباشد جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده هم بناه است شب ۲۹ باشد ولی چون خیلی طول میکشد اگر مخالفی نباشد بماند برای شب سه شنبه ۲۸ دستور شب سه شنبه ۲۸ هم دوقره اعتبار نامه های آقایان آقا شیخ ابراهیم و صدرالاسلام و بقیه شرراول در قانون مستقلات خواهد بود .

شیخ الملک - راجع به اعتبار نامه آقای حاج اعتبار السلطنه که رسیدگی آن را بکمیسیون نظامنامه داخلی رجوع فرمودند گمان میکنم در این چهار ماه این کمیسیون هیچ تشکیل نشده است اگر مدتی بدین منوال بگذرد اهالی هم بکلی از حق انتخاب محروم خواهند بود .

رئیس - بلی صحیح است کمیسیون را منعقد میکنند و رسیدگی میکنند ولی این مسئله هم راجع به اعتبارنامه آقای حاج اعتبار السلطنه نبود راجع بیک مطلب قانونی بود .

(مجلس پنجساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۶۰

صورت مشروح مجلس شب سه شنبه

۲۸ شهر رمضان ۱۳۲۳

مجلس سه ساعت و ربع از شب گذشته در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس شب شنبه ۲۵ قرائت شد .

فائین بدون اجازه - آقای نجفقلی میرزا .
حاج شیخ اسماعیل . آقا سید فاضل . مدرس .
حاج معین التجار . ناصر الاسلام . سردار معتمد
فائین با اجازه - آقایان حاج سید اسدالله سلطان العلماء

رئیس - در صورت مجلس آقایان ایراداتی دارند یا خیر؟

مهدل الدوله - در اینجا نوشته شده است برای اینکه مابین مالیات دهندگان و مالیات گیرندگان اختلاف شود يك خمس از عایدات برای مخارج تعیین شده و حال اینکه باید نوشته شود برای اینکه باعث اختلاف نشود .

رئیس - اصلاح می شود دیگر فریاد این ایرادی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد دستور امشب رسیدگی با اعتبار نامه های آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی و آقای صدرالاسلام و بمشور در بقیه قانون مستقلات میباشد راجع بانتخاب آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی مخالفی هست؟

آقا میرزا هاشم - خاطر آقایان مستحضر است که در باب انتخابات خمسہ بنده چون در شعبه ششم بودم در باب انتخابات نمایندگان محترم آنجا را بواسطه ندیدن دوسیه و بعضی تحقیقات مخالفت کردم تا اینکه دوسیه را خواستید و در آن نظر نموده و رفع اختلافات شد و به علاوه نمی خواهم نسبت ببعضی ترتیبات معارضه بمثل بشود .

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد)
رای میگیریم بنمایندگی آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی

جدید البناء را معاف کرده است برای این است که مردم را تشویق بساختن مستقلات بکنند این فقط از نقطه نظر تشویق بوده است و البته هیچکس ضرر خودش را ضعیف نمیشود هر وقت کسی يك سرمایه دارد میخواهد يك منفعتی از آن سرمایه خودش ببرد ميل دارد ملك بخرد ميل دارد تجارت بکند ميل دارد مستقل بسازد و بعد از آنکه تمام شد البته يك عایدی از آن میبرد و آنوقت اگر تمایل مالیاتی بر او بشود شاید بهمین نقطه پولی را که باید مخارج تعمیر بناه خودش بکند و مستقل خودش را بسازد بواسطه همین تمایل مالیات ترجیح بدهد که آن پول خودش را ملك بخرد از این نقطه نظر برای زیاد شدن مستقلات تشویق شده باشد لهذا برای مدت دو سال مقنن آنها را معاف کرده اما قسمت دوم که راجع بحریق و زلزله و فلان است آنهم لازم است بجهت اینکه يك چیزی است غیر اختیاری و اختیار خارج است فرض کنید يك حریق که پیدا شد و دکان کسی را سوخت در این مدتی که عایدی ندارد تکلیف اهرم در همین لایحه معلوم است ولو اینکه سوخته باشد هم تا وقتیکه خالی است دولت از او مالیات نمیگیرد پس آن نظر جنابعالی کاملاً منظور شده است و تا وقتیکه عایدی نداشته باشد مالیات نمیدهد و این برای آن است که صاحبش آن خانه را مرمت نماید و علاوه بر اینکه در ظرف شش ماه یا سه ماه یا کمتر یا بیشتر که مشغول تعمیرات چون خرابی این دکان یا این مستقل با اختیار و اراده او نبوده است بعد از تعمیر هم با اینکه عایدی دارد دولت او را دو سال از مالیات دادن معاف میکند تا آن مخارج فوق العاده که کرده يك اندازه جبران شود و این دو نظر باهم متفاوت است و هیچ مربوط بهم نیست و همین قسمیکه نوشته شده است خیلی خوب است

رئیس - دیگر مخالفی نیست - پیشنهاد آقای مدرس قرائت میشود

(بمضمون ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که در آخر ماده هفتم بجای (مشروط بر اینکه شروع و ختم بنا الی آخر) نوشته شود (مشروط بر اینکه ختم بنا را الی آخر)

مدرس - عرضم این است که این اصلاح عبارتی است ولی مطلب فرق میکند شروع را چرا باید اطلاع بدهد؟ این هیچ فلسفه ندارد و يك زحمتی است برای مالک ولی ختم را اطلاع بدهد بسیار خوب است لهذا پیشنهاد کردم شروع را بیندازند

مخبر - بمقیده بنده مخصوصاً باید شروع را هم اطلاع بدهد زیرا که برای مالک اسباب تسهیل میشود اگر اطلاع بدهد اداره مالیه نمیداند و چون نمیداند در دفاتر خودش اسم او را ثبت کرده و مبلغی هم بعنوان مالیات بیای او نوشته وقت گرفتن مالیات مدتی مابین اداره مالیه و مالک معاف خواهد بود که چه وقت خراب شده و در چه موقع خراب میشود لهذا باید هم موقع شروع به تعمیر را اطلاع بدهد (که اگر اداره مالیه لازم بداند بیاید معاینه کند) و هم موقع ختم بنا هر دو را باید اطلاع بدهد

مدرس - این بیانی که فرمودند برای وقتی است که خراب شود وقتی که شروع به بنائش کند اطلاع دادن هیچ فایده ندارد بلی وقتی که خراب شد اطلاع بدهد این بار يك جهتی دارد اما وقتی که میخواهد شروع کند اطلاع بدهد هیچ فایده ندارد حالاً

را که موضوع ندارد بپردازد و در این صورت چیزیکه عاید مالک نشده تا مالیاتی بدولت بدهد در صورتی مالک میتواند قسمتی از عایداتش را بدولت بدهد که یک قسمتی هم بخود اورسیده باشد و مفروض این است که ملک مسلوب‌المنفعه بوده است علیهذا بنده اینماده را بجهت همین خصوصیاتش زائد میدانم .

رئیس - چون مخبر حاضر نیستند جواب بگویند ممکن است آقای رئیس کمیسیون جای مخبر را بگیرند و جواب بدهند .

حاج عزالممالک - این اظهاراتیکه آقای کردند اصلاً صحیح است و بهمین مناسبت هم کمیسیون اینماده را پیشنهاد کرده برای اینکه مستغنی که مسلوب‌المنفعه باشد دولت هم نباید از آن مالیات بگیرد ولی باید خاطر آقایان مسجوق باشد که مالیات سالیانه وضع میشود دولت نمیتواند آنرا ماهیانه بگیرد و برای رعایت صاحبان مستقل ملاحظه که کمیسیون کرده این بود که قسمتهائی در سال معین کنند که از آن قرار مالیات اخذ شود و معمول این است که مالیات بچهار قسط گرفته میشود باین جهت بود که سه ماه نوشته شد که هر سه ماه یک قسط باشد حالا اگر فرضاً نمیخواستیم بنویسیم که ملک مستقل هر موقعی که مسلوب‌المنفعه بماند مالیات از آن گرفته نشود یک قدری اسباب اشکال برای دولت و برای مالک میشد و بایستی دفاتر زیادی و مأمورین زیادی برای اینکار داشته باشند که هر سال مدتی یک مستغنی مسلوب‌المنفعه بماند حسابش را نگاهدارند و اگر اینطور باشد باید قائل شویم که پنج روز هم اگر مسلوب‌المنفعه بماند چون مسلوب‌المنفعه بوده است دولت نباید مالیات آن پنج روز را بگیرد و در واقع اگر ما بخواهیم عملی باشیم و فقط لفظ نباشد چون مبینیم این حرف عملی نیست که مالیاتی که سالیانه وضع میشود و باقسط گرفته میشود مالک بگوید چون این ملک پنج روز مسلوب‌المنفعه بوده است باید مالیات این پنج روز از مالیات سالیانه کسر شود و معلوم است با این ترتیب خرج نفتیش و تحقیق آن اشخاصی که باید در این کار دخالت و تحقیق کنند بیشتر تمام میشود از مالیاتی که میگیرند پس ترتیب عادلانه همین طور است که مالیات سالیانه را بچهار قسمت منقسم کنند و آن وقت در هر موقع بقدر سه ماه که یک قسمت باشد آن ملک مسلوب‌المنفعه بماند دولت مالیات آن قسمت را از آن بگیرد و الا دور و تسلسل پیدا میشود و باید اگر یک روز آن ملک مسلوب‌المنفعه بود اداره مالیه خودش را مسئول بداند که مالیات آن یک روز را از مالیات سالیانه آن کسر کند .

حاج شیخ حبیب‌الله - علت وضع این مالیات مالکیت نیست بلکه بواسطه این است که چون مالک از آن ملک انتفاع میبرد باید یک حق هم بدولت بدهد پس بنا بر این باید در صورتیکه ملک مسلوب‌المنفعه بماند دولت حق گرفتن از آن را نداشته باشد زیرا فلسفه وضع مالیات داشتن عایدی و منافع مالک است لهذا وقتیکه ملک مسلوب‌المنفعه بماند ولو ده روز باشد دولت نباید حق مطالبه مالیات از آن داشته باشد و اینکه آقای حاج عزالممالک میفرمایند چون مالیات سالیانه گرفته میشود نمیشود از برای یک ماه دو ماه ملاحظه این جزئیات کرد عرض میکنم همچنانکه مالک مستقل

باید اسم خودش را بدقتتر اداره مالیه ثبت نماید همچنین هر وقت که آن مستقل بی منفعت و بدون اجاره مانند بدولت اطلاع خواهد داد فرق نمیکند علی‌البعال در صورتیکه ملک مسلوب‌المنفعه باشد تا زمانیکه مسلوب‌المنفعه است نباید مالیات از آن گرفته شود و مطلب دیگری هم هست که بدمعرض خواهم کرد .

منتصر السلطان - اینجا اظهار شد که اگر یک ماه یا ده روز یا بیست روز یا کمتر ملک مستقل دائر نباشد نباید مالیات از آن گرفته شود فرضاً یک مستغنی که در سال صد تومان اجاره آن باشد یک خمس آن که بیست تومان است برای مخارج و مصارف آن موضوع میشود و از هشتاد تومان دیگر آن صدی پنج که چهار تومان باشد گرفته میشود و اگر یک ماه مسلوب‌المنفعه بماند دولت باید یک اداره و مفتش و دفتری درست کند برای اینکه مالیات یک ماه آنرا که تقریباً ۳ فران و هفت شاهی میشود از آن موضوع کند و این ترتیب اسباب خرج زیاد و زحمت برای دولت خواهد شد بهمین ملاحظه کمیسیون اینطور صلاح دید که یک کسی که در سال مبلغی عایدی میبرد از مالیات سه ماهه آن که یک تومان باشد صرف نظر کند اگر چه در اینجا یک ضرری بر صاحب مستقل وارد میشود ولیکن این ضرر جزئی برای او قابل اهمیت نیست اما برای دولت که نماینده جامعه افراد ملت است و باید خرج خود آنها کند خیلی است و نمیتواند این ضررها را متحمل شود اگر این ملاحظات را بکنیم باید از برای هر دکانی یک دفتری درست کنیم و متصل دفاتر و مأمورین زیاد نماییم و این ترتیب اسباب اشکالات زیاد برای دولت خواهد شد پس برای سهولت امر قانون گزار باید بعضی چیزها را ملاحظه کند که دچار اشکال نشود

حاج شیخ اسدالله - خلاصه دفاعی که در اینجا شد این است که برای دولت زحمت دارد که تأسیس دفتر و تعیین مفتش و رسیدگی بحساب بکند پس بنا بر این باید از مستغنی که عایدی ندارد مالیات گرفته شود بنده عرض میکنم این اظهارات منطقی نیست مگر در اینجا مذاکره شد که این مالیاتی که وضع میشود مالیات مستقلات نیست بلکه مالیاتی است که بر عایدات مستقلات وضع میشود و بعد از آنکه بنشیند این نظر را در وضع این قانون داشته باشیم باید در هر جا و هر موقعی که مستقل عایدی دارد و مالیات از آن گرفته شود و در هر موقعی که عایدی ندارد ولوده روز باشد مالیات از آن مطالبه نشود و اینکه آقای حاج عزالممالک دفاع میفرمایند که مالیات سالیانه یا سه چهار قسط گرفته میشود بمقیده بنده سه قسط یا ده قسط هیچ فرق نمیکند و باید بهمان نظری که راجع بقسمت زیادتر از سه ماه ملاحظه میکنند بهمان نظر هم در سه ماه یا کمتر از آن ملاحظه کنند مثلاً میفرمایند اگر متجاوز از سه ماه مسلوب‌المنفعه بماند مالیات از آن گرفته نمیشود عرض میکنم بهمان نظری که در اینجا تصدیق دارند که نباید مالیات گرفته شود باید همان نظر را هم در سه ماه یا کمتر که مسلوب‌المنفعه بماند منظور بدانند و در اینجا یک مطلب مهم فوق‌العاده نیست که مذاکرات طولانی شود و خود آقای عزالممالک هم اساساً تصدیق فرمودند

که انصافاً ملکی که فایده ندارد و مالک از آن انتفاعی نمیرد نباید مالیات بدهد اما بواسطه یک محسناتی که اینجا ذکر کردند که دولت باید چندین دفتر و مفتش داشته باشد باز میفرمایند گرفته شود در صورتی که ممکن است اداره بلدیه در باب مستقلات مفتش و ناظر باشد و راپورت آنرا با اداره مالیه بدهد و هیچ اشکالی هم از برای دولت ندارد و هر روزی که مالک از آن انتفاع نبرد نباید مالیات از او گرفته شود .

مخبر - بنده تصور میکنم مذاکرات در این ماده نباید تولید یک مباحثات اساسی بکند با اینکه مبنای این قانون معلوم است چه چیز است و نمیشود گفت اساس این قانون مالیاتی است که بر عایدی مستقلات وضع میشود معیناً اگر میخواستیم آن اعلی درجه عدالت را منظور کنیم بنده هم با آقای حاج شیخ اسدالله موافق میشدم و میگفتم عایدی مستقلات را ساعت بساعت بسنجند و بعد مطابق عایدی که دارند مالیات بدهند و آن ساعتی که مسلوب‌المنفعه است نباید از آن مالیات گرفت ولی وقتی که قسمت عملیات را ملاحظه کنیم و این قانون را مثل یک چیزی که روی کاغذ آورده باشیم نظر نکنیم آنوقت در موقع مالیات گذاری باید یک جنبه عملی را که در هر مورد باید ملحوظ و منظور شود در نظر بگیریم و الا اگر مطابق فرمایش ایشان بخواهیم باین مقصود برسیم باید بگوئیم اداره که مأمور وصول این مالیات خواهد بود یک مأمورین زیادی داشته باشد که حتماً رسیدگی به مستغنی بنماید و آنوقت ساعات مسلوب‌المنفعه بودن و مسلوب‌المنفعه نبودن آن را در یک دفتری ثبت کنند و بعد از روی آن دفتر مالیات بگیرند آنوقت تصدیق خواهد کرد که این طور مالیات ابدأ برای دولت ارزش ندارد و ما باید خودمان را مقید کنیم بیسک مدتی معینی یک حد اقل واکثری معین کنیم یعنی دولت برای پیشرفت کار خودش مکلف است یک حد اقل واکثری را برای مستقلات مسلوب‌المنفعه در نظر داشته باشد و آن مدت سه ماه معین شده است وقتیکه تصدیق گردید که باید یک مدت معینی باشد همان حد اقل واکثری است که کمیسیون سه ماه مقید کرده است و آنرا بنظر آقایان رسانیده است و گمان میکنم همانطوریکه بنظر کمیسیون رسیده است بهتر است حالا شما نظرتان یک چیز دیگری است چندان تفاوت نمیکند **رئیس** - مذاکرات در ماده هشتم کافی است - ماده نهم قرائت میشود .

بمضمون ذیل قرائت شد
ماده ۹ - هر کس که مالک مستقلی است و یا حق انتفاع از آنرا دارد باید عایدی سالیانه آنرا با اداره مالیه محل اظهار نماید و ترتیب این اظهاریه ومدت مهلت آن در نظامنامه که در ماده ۱۸ این لایحه مذکور است معین خواهد شد .

رئیس - در باره ماده ۹ مخالفی هست یا نیست ؟
حاج شیخ محمد حسن گروسی - حق انتفاع دارد مثل این است که اجاره میکند فلسفه این را آقای مخبر بفرمایند که معلوم شود کسیکه یک خانه را اجاره کرده است چه منفعتی میبرد در صورتیکه عایدی آن مال مالک است عایدی آن خانه حق آن کسیکه آن خانه را اجاره کرده است نیست

تا يك تكلیفی شامل حال او بشود آن كسانیکه بواسطه اجاره کردن ملک مستقل حق انتفاع دارند آنها چرا مکلف باشند تعیین عایدی نموده و بدولت اطلاع بدهند خوب است آقای مخبردر این خصوص توضیحی بدهند تا مطلب معلوم شود.

مخبر - قسمت اعظم نظر در ماده باین بوده است چنانچه درمواد قبل ملاحظه فرمودند که دولت يك صدی پنج بمنوان مالیات بگیرد و این را هم گفتم این عایدات یا ارروی اجاره معین میشود یا از روی میزبانی میزبانی کردن معلوم است افزوده خیلی اسباب زحمت برای دولت خواهد بود و هیچ از برای دولت فرق نخواهد کرد که مالک معین کند یا کسی که حق انتفاع از آنرا دارد دولت در این باب نظری ندارد فقط مقصود دولت تعیین عایدات است اگر ما مقید میگردیم که حتماً مالک باید اطلاع دهد ممکن بود يك ملكی که اجاره داده شده است صاحب آن ملك به ینگى دنیا رفته باشد آنوقت مطابق این قانون مستاجر میگفت شاهبچ حق ندارد این مسئله را از من بخواهد و باید از مالک بخواهد در هر صورت ضرر ندارد و اسباب پیشرفت و تسهیل کار است و دولت زودتر مطلع میشود لهذا بنده اشکالی در این ماده نمی بینم.

حاج شیخ اسدالله - بنظر بنده يك اصلاح عبارتی می آید والا مطلب معلوم است.

رئیس - اصلاح عبارتی را بنویسید بفرستید به کمیسیون.

حاج شیخ محمد حسن - ضرر نداشتن مطلب غیر از مکلف کردن کسی است که خارج از کار باشد بعد آنکه گفتیم عایدی حق مالک است نه مال مستاجر آنوقت دیگر مستاجر بهیچوجه مکلف نیست بلوازمات و عوایدات رسیدگی نماید و باین طرف و آن طرف مکلف شود اینها تماماً تکلیف موجر است که اظهار بدارد نه مستاجر آن مستاجر حکم اجنبی را دارد و او را مکلف کردن هیچ معنی ندارد و بنده این را صحیح نمیدانم.

رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ ماده دهم قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۱۰ - اسامی مالکین مستقلاتی که مطابق این قانون مالیات مستقلات آنها تعلق میگردد از طرف خود آنها و یا مستاجرین آن مستقلات باید بداره مالیه اظهار شود در صورت تخلف مسئول خواهند بود.

حاج عزالهمالك - بنده نظریات هریبی در این قانون می بینم اما وضع این قانون برای این است که مالیات مستقلات هم گرفته شود یا اینکه فقط بهمین خوشحال باشیم که چند ماده روی کافذ آمده است عمل را باید ملاحظه کرد همانطور که آقای مخبر توضیح دادند مالک نیست اداره مالیه

هم دستش باو نمیرسد پس چه باید بکند اظهاریه هم نمی آید مستاجر یا کسان آن مالک هم از آن مستقل فایده میبرند نباید يك همچو ماده نوشته شود که او مسئول باشد و بداره مالیه اظهار نکند تا اداره مالیه آن مالیات را بگیرد؟ با اینکه مستاجر بگوید من مسئول نیستم و صورت هم ندهم تا آخر سال هم از آن مستقل باید ببرد و بالاخره اداره مالیه هم نتواند مالیات بگیرد آیا این صحیح است؟

حاج شیخ محمد حسن - بنده طلبی از کسی داشته باشم میتوانم بيك کسی دیگر بگویم چون آن آدم نیست تو باید از عهده آن تکالیف برائی؟ وضع قانون گذاری این است که قانون از روی يك اساس صحیحی گذارده شود کار کسی دیگر را ارجاع بکسی دیگر کردن خارج از قانونگذاری است من باب الاتفاق خیلی از اشخاص مکث کرده اند یا طلبشان از بین رفته این مکث باعث نمیشود که قانون را از اساس برداریم و بطور دیگر تغییر بدهیم.

رئیس - ماده ۱۱ قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۱۱ در سوغی که تا يك ماه پس از انتشار اعلان اداره مالیه از طرف مالک و یا مستاجر مستقلی اظهاریه عایدات مطابق ماده (۹) داده نشود

ابتداء از طرف اداره مالیه کتبا اخطار و صورت عایدی خواسته خواهد شد پس از دو هفته از تاریخ اخطار اگر باو اظهار نامه داده نشود اداره مالیه رأى اقدام به میزبانی و تعیین عایدات آن مستقل خواهد نمود.

رئیس - در این ماده مخالفی نیست؟

حاج شیخ محمد حسن - آن اشکال ماده قبل در اینجا هم هست چون نوشته شده است (پس از انتشار اعلان اداره مالیه از طرف مالک یا مستاجر مستقلی اظهاریه داده نشود) آن اشکال در همین جا هم هست **حاج عزالهمالك** - يك عرضی سابق کردم که حالا تکرار آن لازم نیست چیزیکه میخواهم عرض کنم این است که اظهاریه مستاجر تقنین اظهاریه موجر را هم میکند بعد از آنکه مستاجر اظهاریه را داد و مالک هم يك صورتی داده باشد در واقع این خودش يك تقنینی است و برای اداره مالیه يك مدمر کی خواهد بود و اگر موجر نداده بود همین اظهاریه را که مستاجر میدهد کافی است.

حاج شیخ محمد حسن - اولاً اگر مستاجر خودش سر خود بخواهد این اظهاریه را بدهد این آدم فضول آقا است و اگر قانون او را مکلف بدارد این اظهاریه میکند تصور نمیکنم يك اساسی داشته باشد بجهت اینکه يك کسی دیگر که مالک است مکلف بدارد مالیات است مستقلات مال اوست اظهاریه را باید او بدهد حالا اگر مستاجر سر خود يك اظهاریه بکند ربطی بقانون ندارد.

رئیس - ماده ۱۲ قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۱۲ - در موقع میزبانی عایدات مستقلات باید قبل باالک اخطار شود و مشارالیه حق خواهد داشت

که خود یا نماینده اش حضور بهم رساند و این میزبانی بتوسط میزبانی که از طرف اداره مالیه معین میشود بعمل خواهد آمد.

رئیس - در این ماده مخالفی نیست؟ ماده ۱۳ قرائت میشود.

(باین مضمون قرائت شد) ماده ۱۳ - نتیجه میزبانی برای مالک و نماینده او فرستاده میشود؛ مشارالیه در صورت داشتن اعتراض در ظرف سی روز از تاریخ وصول باید اعتراضات خود را اظهار نماید و پس از گذشتن این مدت و نرسیدن اعتراض آن میزبانی قطعی خواهد بود در حینی که نتیجه میزبانی برای مالک فرستاده میشود مدلول این ماده و ماده ۱۴ باید بمشارالیه اعلام گردد.

رئیس - در ماده ۱۳ مخالفی هست؟

حاج شیخ حبیب الله - نتیجه این ماده است که از برای اداره مالیه یا مالک یا نماینده مالک نتیجه میزبانی فرستاده میشود حالا ملاحظه باید کرد که اگر نماینده نداشته باشد چه باید کرد خوب است در اینجا يك پیشنهادی شود که تازمانی که نماینده ندارد اجرای اینممل و این میزبانی بتاخیر بوقت یعنی تازمانی که رفع آن مانع نشود.

رئیس - فقط بگفتن نیست باید پیشنهاد شود اصلاح خودتان را پیشنهاد کنید ماده ۱۴ قرائت شد.

(بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۴ در صورتیکه از طرف مالک به نتیجه میزبانی اعتراضی باشد باید اعتراضات و دلایل آن با کمال وضوح اظهار شود پس از رسیدن این اعتراضات بدون تاخیر يك نفر ممیز از طرف اداره مالیه و يك نفر مخبر از طرف مالک و يك نفر از طرف حکومت محل معین شده تجدید میزبانی خواهند نمود و رای آنها قطعی خواهد بود

بورقه اعتراضیه دو قران تبرالصاق میشود **حاج شیخ حبیب الله** - بورقه هریبه دو قران تبرالصاق میشود جهت چیست وقتیکه يك مالیات گزارفی بکسی تحمیل میشود آنوقت بواسطه این دو قران نمیتواند این هر ضحالی را بکند مالیات هم بدهد و وقت هریبه دادن هم دو قران پول تمیر بدهد

این مسئله لازم نیست و باید دو قران حذف شود یکی دیگر اینکه در صورتیکه از برای مالک یا از برای نماینده او کسی نباشد یا بین ممیزین اختلافی واقع شود آنوقت تکلیف چیست؟ خوب است آن صورت را هم معین بفرمایند چون امی نویسد رای آنها قطعی خواهد بود

معتصم السلطنه - اینکه بیان فرمودند کسیکه اعتراضی میکند نباید دو قران تمیر با اعتراضیه او الصاق شود این اسباب این خواهد شد که همیشه آن مالک معترض واقع خواهد شد و البته مالک برای اینکه يك مدنی مالیات را عقب بیندازد این کار را خواهد کرد این دو قران برای این است که هر روز اعتراضی تجدید نشود و اسباب این نشود که يك مدنی مالیات بتاخیر بیفتد اما آن قسمتی که میگویند (وقتیکه اختلاف بین ممیزین واقمشد) اینجا میزبانی نیست که اختلاف واقع شود میزبانی از طرف وزارت مالیه فرستاده خواهد شد و میزبانی خواهد کرد و مالک تا یکماه حق اعتراض دارد وقتیکه این یکماه را

فوت کرد آنوقت این میزبانی قطعی خواهد بود و محتاج بتجدید کردن هم نیست

حاج شیخ حبیب الله - میفرمایند مالک همیشه معترض خواهد بود اگر میخواهند رفع اختلاف بشود از اول که ممیز میفرستند يك ممیز هم قرار بدهند و هر دو مصدق باشند دیگر اینکه میفرمایند يك ممیز است خیر يك نفر نیست بلکه سه نفر میزبانی یکی از طرف وزارت مالیه و یکی از طرف حکومت و یکی از طرف مالک و رای این سه نفر قطعی خواهد بود بنده عرض میکنم وقتیکه ما بین اینها اختلاف واقع شد کی رفع اختلاف آنها را خواهد کرد این مطلب را باید معلوم کرد که رای کدام يك را باید قبول کنند

س. دارم معظم مخبر - بنده تصور میکنم اگر اینطور باشد آنوقت هیچ مالیاتی را نمیشود از روی این ترتیب وصول کرد زیرا این مالیاتها بمناسبت مختلفه عایدی دولت است و این نظر عین همان نظر است که در ضمن قانون تشکیلات مالیه عرض شد و اکثریت مجلس او را تصویب کرد این دو قرانی که در اینجا نوشته شده است بورقه اعتراضیه تمیر الصاق میشود برای این است که هر کسی اعتراض بیجا نکند و قبلاً دقت بکند این اعتراض را که میخواهد بکند صحیح است یا خیر؟ ولی وقتیکه این طور نباشد درست در این مطلب دقت میکنند ولی وقتیکه مجبور شود قبلاً پول از کیسه خودش در آورده و تمیر به حسابان دقت خواهد کرد کاین اعتراض او يك مدمر کی يك مأخذی دارد یا ندارد والا اگر مجانی صرف باشد وقت قلم برداشتن و روی کافذ چیزی نوشتن باشد قطعاً باید بدانند که در هر کجا که ممیز میفرستند محتاج بتجدید میزبانی خواهد شد و تجدید میزبانی هم لازم است تعیین بکنفر ممیز از طرف اداره مالیه و يك نفر ممیز از طرف حکومت و يك نفر ممیز از طرف مالک خواهد بود این ۳ نفر ممیز باید جمع شوند و بروند در محل و ببینند عایدی این محل چه اندازه است و معلوم است این کار همه روزه چه اندازه است و علاوه بر اینکه باینواسطه عایدات دولت زیاد میشود آن شخص اعتراض کننده هم وقتیکه يك پولی از کیسه خودش خارج کرده درست تحقیق می کند و اعتراض خودش را صحیحاً می نویسد و آن قسمتی که فرمودند اگر اختلاف بین ممیزین حاصل شود چه میشود؟ باید بدانند این ۳ نفر ممیز را که معین کرده اند برای همین است که عدد طاق باشد اکثریت حاصل شود والا اگر این نظر را نداشتند میگفتند يك نفر از طرف مالک و يك نفر از طرف اداره مالیه برود و مخصوصاً برای اینکه بيك نظر صحیحی پیدا شود ۳ نفر نوشته کدیگر اختلاف نظری حاصل نشود و اگر مابین دو نفر اختلاف نظری حاصل شود و دیگری که نماینده حکومت یا مالک یا اداره مالیه است بهر طرف که رای داد آن رای قاطع باشد.

رئیس - ماده ۱۵ قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۵ - پرداخت مالیات مستقل و حقوق تمیر و جرائمی که در نظامنامه معین خواهد شد بمعهده مالک

یا کسی که حق انتفاع از آنرا دارد خواهد بود و در صورت استتکاف مالک از اداء مالیات اداره مالیه میتواند معادل مالیات را از مستاجر از بابت وجه اجاره دریافت نموده قبض مالیاتی بدهد در این صورت مالک مجبور است که قبوض رسمی اداره مالیه را در عوض مال الا اجاره قبول نماید.

رئیس - در این ماده مخالفی هست یا نیست؟ اظهاری نشد

مخالفی نیست ماده ۱۶ قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۶ مالکین مستقلات که اسم آنان بسمت مالکیت در دفتر اداره مالیه ثبت است مسئول مالیات هستند و در موقع فروش و انتقال همین آن ملک بمالك دیگر تا وقتیکه قباله انتقالیه و با اظهارنامه بداره مالیه ارائه نشود این مسئولیت مرتفع نخواهد شد همچنین در صورتیکه فروش و انتقال در شش برج آخر سال بعمل آمده باشد مسئول مالیات تا آخر سال مالک اولی خواهد بود.

حاج شیخ حبیب الله - هر کس که منفعت میبرد مالیات را باید بدهد و وقتیکه کسی ملكی را خرید و مالک ملك باشد و انتفاع ببرد دلیل ندارد که دیگری مالیات آن ملك را بدهد

رئیس - ماده ۱۷ قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۷ مالیاتیکه تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - در این ماده ایرادی هست؟

حاج شیخ حبیب الله - هر کس که منفعت میبرد مالیات را باید بدهد و وقتیکه کسی ملكی را خرید و مالک ملك باشد و انتفاع ببرد دلیل ندارد که دیگری مالیات آن ملك را بدهد

رئیس - ماده ۱۷ قرائت میشود. (بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۷ مالیاتیکه تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - در این ماده ایرادی هست؟

میرزاهاشم - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد و در آن تبصره می نویسد که مستقلات مذکور در فقرات ۳ و ۲ مالیات آنها را که تا اکنون میبرد داشته کماکان خواهند پرداخت و این ماده با آن تبصره بکلی منافات دارد و موضوع تبصره از میان میرود

مخبر - بنده تصور میکنم مفایرتی مابین این ماده و آن تبصره نباشد زیرا در آن تبصره راجع بآن چیزهایی است که از مالیات معاف شده است اگر آن تبصره را در آنجا نمی نوشتیم آنوقت مطابق این قانون تمام مستقلاتی که در عرض این مستقلات معاف شده بودند حقاً باید مالیات نهند و این خسارت بی جتهی بود که بدولت وارد میشد بنابراین آن تبصره را که آنجا گذاشتم راجع بمعافیت است راجع بمالیاتی است که تا اکنون بمنوان مستقلات دریافت میشده است آنها را نوشته ایم منسوخ است چون اساس مالیات مستقلات در نقاط مختلفه متفاوت است و این ماده برای این است که آن مالیات آنها را که بمنوا این مختلفه میدادند بدان این موافق این قانون بدهند و باید هیچ نوع مالیات گرفته نشود مگر اینکه بر اساس قانونی باشد

رئیس - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

مخبر - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

رئیس - این ماده بکلی موضوعی را که در تبصره ماده شش است از میان می برد بجهت اینکه اینجا می نویسد مالیاتی که تا اکنون بمنوان مالیات مستقلات دریافت میشده است پس از اجراء این قانون منسوخ و مطابق این قانون مالیات اخذ خواهد شد

و بهیچوجه مفایرتی هم با آن تبصره ندارد **رئیس** - دیگر مخالفی نیست ماده ۱۸ قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۸ - نظامنامه ترتیب اجراء این قانون را وزیر مالیه تهیه نموده و بموجب فرمان همایونی بموقع اجراء گذاشته میشود **رئیس** - در این ماده مخالفی نیست؟ (مخالفی نشد و ماده ۱۹ بمضمون ذیل قرائت شد) ماده ۱۹ - این قانون دو ماه پس از تصویب مجلس و رسیدن بصدقه همایونی بموقع اجراء گذارده خواهد شد **رئیس** - آقای مدلل الدوله در ماده ۱۹ اصلاح پیشنهاد کرده اند قرائت میشود (بمضمون ذیل خوانده شد) در ماده ۱۹ چنین پیشنهاد مینمایم - مالیات مستقلات که برای مصارف نظمی قانونی وضع میشود در طهران و سایر ولایات که فعلاً نظمی مرتب دارند پس دو ماه از صدقه همایونی این قانون بموقع اجراء گذاشته خواهد شد و در سایر ولایات هر وقت دولت مقتضی بداند دو ماه قبل اعلان نموده و حکم با اجرای آن خواهد نمود **رئیس** - توضیحی دارید بفرمائید **مدلل الدوله** - این پیشنهاد که با مضام بنده و آقای سلیمان میرزا است نظریک مصلحتی است که خاطر نمایندگان مسبوق است وضع این مالیات برای این است که برای مصارف نظمی هر ولایتی يك معنی باشد چون این قانون که مجلس آمده مقدمه آن خوانده نشده که آن مقدمه حاکی از این مسئله باشد پس اگر این ماده اینطور نوشته شود بهتر است نامعلوم باشد و بدانیم کاین مجلس از برای این قبیل مسائل وضع شده است باینواسطه اگر در این ماده اخیر که راجع با اجرای این قانون است این عبارت نوشته شود شامل آن مقصودی است که در نظر بوده و باهت این شده است که نمایندگان برای وضع این مالیات حاضر شده اند و میتوانم عرض کنم این مالیات یکی از بهترین مالیاتها خواهد بود که تأمین وجود نظمی تمام ولایات را میکند حالا اگر آقای مخبر قبول میفرمایند بکمیسیون دریاوریم **مخبر** - از مد نظر قانونگذاری برای شخص بنده این اصلاح خارج از اشکال نیست ولی نظریاتیکه در واقع مقصود از وضع این قانون تعیین يك معنی است برای نظمیها و حالیه این نظر را نمیتوانم بطور قطع رد بکنم و بگویم لازم نیست در قانون نوشته شود لهذا خواهش میکنم این پیشنهاد را راجعه بفرمایند بکمیسیون تا در آنجا مطالعاتی بکنیم و آنرا بيك شکلی دریاوریم **رئیس** - پیشنهاد آقای طباطبائی هم تقریباً همینطور است خوانده میشود و بکمیسیون میرود (بمضمون ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که ماده ذیل بقانون مستقلات منضم شود: ماده ۲۰ - در جاهاییکه نظمی بطرز جدید تشکیل شده باشد عایدی مالیات مستقلات آنجا بقدر لزوم بمصرف نظمی آنجا خواهد رسید **مخبر** - اینرا هم چنانچه عرض کردم مراجعه بفرمایند بکمیسیون

رئیس - شور اول قانون مستقلات ختم شد چون در دستور چیز دیگر نداریم اگر مخالفی نباشد جلسه را ختم کنیم و برای اینکه بتوانیم هر چه زودتر این قانون را بگذرانیم جلسه را بر روز سیم ماه شوال قرار میدهم چون میان شور اول و شور دوم باید پنج روز فاصله باشد

سردار سعید - بنده میخواستم تقاضا کنم چون رایورت راجع به اعتبارنامه آقای ادیب السلطنه از شعبه گذشته و تا سوم ماه طول میکشد اگر حاضر است قرائت شود

سردار معظم - بله اگر کارهای ما فقط جز قانون مستقلات چیز دیگری نمی بود بنده هم موافق بودم که جلسه تأخیر نیفتد ولی یک چیز لازمتی در پیش است که آن بجران کابینه است و بنده تصور میکنم که موقع آن رسیده باشد که یک تصمیمات جدی در رفع بجران کابینه بکنیم

رئیس - این مسئله را بعد عرض خواهم کرد راجع به اعتبارنامه آقای ادیب السلطنه مخالفی نیست که جزء دستور امشب باشد (گفته شد خیر)

(آقای سردار سعید مخبر شعبه دوم رایورت مزبور را بمضمون ذیل قرائت نمودند)

شب یکشنبه ۲۶ رمضان جلسه شعبه دوم در تحت ریاست آقای آقا سید محمد رضای سادات دائر و رسیدگی اعتبارنامه آقای ادیب السلطنه نماینده درشت منتهی چون صفحه شکایتی که در جلسه قبل مذاکره شده بود و از وزارت داخله که بشعبه رسیده موضوع مذاکره و بحث گردید عریضه شکایت جمعی باسم کسبه رشت قرائت که انتخاب و کیل رشت بدسته بندی و برخلاف قانون اقدام میشود و استدعا کرده بودند که وزارت داخله تغییر مسلك را بانجمن نظارت مخابره فرمایند وزارت جلیله داخله هم نیز تلگرافی در تحت نمره ۱۱۳۹ بحکومت گیلان و طوالش کرده و چون موضوع شکایت شاکیان مطلق و مبهم بود سؤال نموده است که چطور دسیسه شده و آیا این اظهارات واقعیت داشته است یا خیر و معترضین بچه سندی مستمسک باینگونه اظهاراتند حکومت گیلان تلگرافی در تحت نمره ۱۴۴۹ مخابره کرده و اظهار میدارد که آنچه وظیفه یک حکومت قانونی است رعایت شده علاوه بر مواظبتهای حکومت اعضای انجمنها از عناصر صالحه و بصیر انتخاب و تشکیل انجام آن از روی صحت و درستی بوده مثلاً راجع به بعضی محل اطراف که شاید سابقاً بواسطه بعضی توهمات اعلان نشده بود حکومت آنجا را هم صرف نظر کرده و نوشته است که بمحض قول که شکایت کنندگان نسبت بدهند که دسیسه شده قبول نخواهد شد بهتر این بود که ادله ثانی پیشنهاد میکردند و ضمناً علاوه میکنند که خوب بود شکایت کنندگان رعایت قانون نموده موافق نظامنامه شکایات خود را بانجمن نظار مستقیماً یا بتوسط حکومت اظهار میداشتند تا متهم بعدم رعایت قانون و یا متحرک بتحرک غیر نباشد بنا بر این چون ایراد قانونی نبود و حکومت نیز با این شرح و بسط تکذیب شکایت کنندگان و حکم بصحت انتخاب کرده بود شعبه باتفاق آراء حاضرین که (۱۱) نفر بودند نمایندگی آقای ادیب السلطنه را که با کثرت ۴۴۳ رأی از ۶۷۸۳ رأی انتخاب شده اند تصدیق و صحت اورارای داده .

رئیس - در وکالت آقای ادیب السلطنه مخالفت و ایرادی نیست مخالفتی نشد رأی می گیریم بنمایندگی ایشان آقایانی که وکالت ایشانرا تصویب میکنند قیام نمایند .

عده کثیری قیام نمودند

رئیس - تصویب شد - يك فقره اعتبارنامه دیگر هم در شعبه اول مانده است که باید زودتر شعبه تشکیل و در آن اعتبارنامه رسیدگی شود .

سلیمان میرزا - از برای روز سیم ماه شعبه را خبر کرده اند تشکیل خواهد شد و بان اعتبارنامه رسیدگی میشود .

رئیس - آقای مستوفی الممالک به بنده پیغام داده بودند که يك جزئی نظر در تشکیل کابینه دارند و آن نظر را گمان نمیکند تا دو سه روز دیگر انجام بگیرد و اینکه عرض کردم جلسه بماند برای سوم ماه مقصودم جلسه قانون گذاری بود البته اگر لازم شد جلسه بطور فوق العاده تشکیل کنیم اطلاع داده خواهد شد حالا با این ترتیب با جلسه سوم ماه مخالفی نیست ؟

گفته شد خیر

پس جلسه برای سوم ماه سه ساعت بظهر مانده خواهد بود .

معدل الدوله - برای تشریف حضور همایونی لازم است کمیسیونی انتخاب شود گمان میکنم جلسه دیگری تا روز عید نخواهد بود که این کمیسیون را انتخاب کنیم پس گمان میکنم اگر حالاً انتخاب کنیم که تا روز عید فطر برای عرض تبریک شرفیاب شوند بهتر باشد .

رئیس - گمان میکنم دوازده نفر برای این هیئت کافی باشد .

گفته شد کافی است

دوازده نفر باید بحکم قرعه در هیئت رئیسه معین فرمائید چون از هر حزبی در اینجا هست بعلاوه در نظامنامه هم قید نشده است که حتماً باید در مجلس تعیین شود و گمان میکنم این قبیل مطالب را در خارج مجلس معین کنیم بهتر باشد

تعیین عده راجع بتصویب مجلس بود دوازده نفر تصویب فرمودند اگر مخالفی نباشد اشخاصش را در خارج مجلس در اطاق تنفس معین میفرمایند

(مجلس چهار ساعت ونیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۶۱

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه

۳ شهر شوال ۱۳۳۳

مجلس تقریباً دو ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس شب ۲۸ شهر رمضان قرائت شد .

فائین بدون اجازه - آقایان حاج معین التجار مدحت السلطنه - حاج سید رضا فیروز آبادی

مریض و با اجازه - آقایان طباطبائی - ارباب کیخسرو .

رئیس - در صورت مجلس آقایان ملاحظاتی دارند یا خیر ؟ (اظهاری نشد) ملاحظاتی ندارند صورت مجلس تصویب شد قبل از اینکه داخل دستور شویم خاطر آقایان را مسبوق میکنم که هیئت وزراء در شرف تکمیل است و انشاءالله روز ۴ شنبه برای

معرفی بمجلس تشریف خواهند آورد - دستور امروز شور دوم قانون مستقلات است رایورت ثانوی طبع و توزیع شده است باید رأی بگیریم در اینکه داخل شور ثانی بشویم یا خیر ولی پیشنهادی راجع بدستور آقای مدرس کرده اند چون حق تقدم دارد قرائت می شود .

(پیشنهاد مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم امروز مجلس ختم و در اطاق تنفس بجهت بعضی مذاکرات مجلس منعقد شود

مدرس - دو این ایام جهت اینکه ماه مبارک بود بعضی مطالب در بوته اجمال ماند و ذهن آقایان مستحضر است که مطالب اساسی خیلی است خوبست آقایان در آنها مذاکراتی فرمایند بلکه انشاءالله

الرحمن کابینه هم که تشکیل می یابد مقدماتش حاضر شده باشد انشاءالله بعضی اقدامات اساسی بشود از این جهت تقاضا کردم اگر صلاح میدانند مجلس امروز ختم شود و در اطاق تنفس آقای رئیس مجلس تشکیل بدهند و در آنجا مشغول مذاکرات اساسی بشویم حالا دیگر موکول بنظر مجلس است .

سلیمان میرزا - بنده گمان میکنم در صورتیکه هفته دو روز بیشتر مجلس نداریم خوبست این دو روز را مشغول کارهای رسمی بشویم و قانون مستقلات را که شاید عایداتش مخصوص بنظمیه شده بگذرانیم

در اینصورت هیچ مانعی نخواهد بود که امروز مجلس داشته باشیم و باندازه ساعت معین وقت ما را صرف قانون بکنیم از برای فرمایشات و مذاکرات مهمی که آقای مدرس در نظر دارند ممکن است عصر جلسه خصوصی منعقد شود و عصر هم وقت ممتد است از ساعت ۳

بعد از ظهر ممکن است بنشینیم تا هر وقت شب مذاکره شود و چون مطالب مهم است لابد مذاکرات هم زیاد خواهد شد حالا دو ساعت بظهر داریم تا جلسه را

ختم کنیم و برویم آن اطاق بنشینیم وقت مذاکره نخواهد ماند ظهر هم که باید برویم پس وقت ممتد بعد از ظهر است که بیائیم تا ۳ ساعت از شب گذشته بنشینیم و صحبت کنیم و شش ساعت آقای مدرس و سایر آقایان مطالب خودشانرا میتوانند

اظهار نمایند و مذاکره شود .

رئیس - رأی میگیریم در این باب آقایانی که پیشنهاد آقای مدرس را تصویب میفرمایند قیام نمایند .

عده قلیلی قیام نمودند

رئیس - تصویب نشد رأی میگیریم داخل شور ثانی قانون مستقلات بشویم یا خیر .

سردار معظم - قسمت ثانی مانده و بمقیده بنده باید در آن مذاکره شود چون بعضی آقایان که رأی ندادند نظر ببیشنهاد آقای سلیمان میرزا بود و تکلیف جلسه خصوصی معین نشد .

رئیس - این يك چیزی نیست که در مجلس رأی گرفته شود در خارج باید معین شود رأی میگیریم برای داخل شدن در شور ثانی قانون مستقلات آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند .

(عده کثیری قیام نمودند و ماده اول بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۱ - برای کایه مستقلات از قبیل دکاکین

مغازها خانههای اجاره انبارها کاروانسراها ومهمان خانه ها نمایشگاه ها یخچال ها قهوه خانها میدانها